

22/30

Uitspraak van het College van Toezicht van het Nederlands Instituut van Psychologen.

Het College van Toezicht van het Nederlands Instituut van Psychologen, hierna te noemen het College, heeft het volgende overwogen en beslist ten aanzien van de bij brief van 23 november 2022 door A, hierna te noemen klager, ingediende klacht tegen B, hierna te noemen verweerster, lid van het Nederlands Instituut van Psychologen, en gebruiker van het dienstmerk psycholoog NIP.

I De procedure

Het College heeft kennisgenomen van:

- het klaagschrift met bijlagen d.d. 23 november 2022;
- het verweerschrift met de bijlagen d.d. 20 januari 2023;
- de brief van de secretaris van het College aan partijen d.d. 2 februari 2023 met de vraag aan klager of het verweerschrift hem aanleiding geeft de klacht in te trekken dan wel de klacht te handhaven;
- de brief van het College aan beide partijen d.d. 26 april 2023 dat nu klager (ook na rappel) niet heeft gereageerd de zaak op basis van de schriftelijke stukken zal worden besproken ter zitting van 7 juni 2023.

De behandeling van de klacht heeft buiten aanwezigheid van partijen plaatsgevonden ter zitting van het College van 7 juni 2023.

II Wat is er gebeurd?

Op grond van de stukken kan van het volgende worden uitgegaan:

- a. Klager, woonachtig in U, is de vader van een dochter C geboren aldaar in 2009. Moeder is woonachtig in Nederland.
- b. De ouders van de dochter zijn uit elkaar. Zij zijn al jaren verwickeld in een juridisch conflict over de verblijfplaats van de dochter met procedures in Nederland en U. Hierbij zijn onder meer een bijzondere curator die de belangen van C behartigt en de Raad voor de Kinderbescherming betrokken.
- c. De dochter verblijft thans bij moeder in Nederland. Beide ouders hebben het ouderlijk gezag.
- d. In de zomer van 2022 heeft de dochter, toen 13 jaar oud, zich met moeder en (nieuwe) partner gemeld bij verweerster met verzoek tot beoordeling en behandeling van haar mentale gezondheidssituatie. De dochter heeft daarbij de wens geuit geen contact te hebben met klager en hem op geen enkele wijze te betrekken bij de behandeling.
- e. De dochter is vervolgens door verweerster behandeld.
- f. Op 7 september 2022 heeft verweerster als psycholoog en therapeut van de dochter op verzoek van de dochter een brief opgesteld en ondertekend. Deze brief heeft zij aan moeder verschaft.
Deze brief luidt voor zover hier van belang als volgt:

"(...)

To whom it may concern

With this letter I want to inform you that C born --.2009 and registered in ... (adres) went to my psychology and therapy office in X with her mother and mother's husband, tot request urgent help – in V language – following her desperate request not to be returned to U where her father, she explains, humiliates and manipulates her verbally and emotionally abuses her on a weekly basis during her visits.

(...)

To force her to return will lead to long term psychological damage, slow her school progress and create major risks to her mental health.

(...)

Given my experience in diagnosing and working with expatriates in the Netherlands, and my experience in the field of clinical psychology and psychosomatic and depth psychotherapy, I can confirm that C is no longer able to bear the pain of feeling forced to live in U.

Sending her back would put her in the extreme situation of psychological and emotional vulnerability – giving her no other solution than to terminate her life to cease the mental pain of insecurity, emotional unsafety, humiliation, and no clear future.

Yours Faithfully,

... (naam verweerster)"

- g. Verweerster heeft deze brief vervolgens aan moeder verschaft die de brief heeft gestuurd aan de rechtbank in Y te U, waar de brief op 5 oktober 2022 is binnengekomen.
- h. De rechtbank Z heeft (in een andere procedure) bij beschikking van 28 december 2022 het verzoek van klager tot teruggeleiding van de dochter naar U afgewezen. Deze beschikking luidt verder - voor zover hier van belang – als volgt:

"(...)

Psycholoog

Tijdens het gesprek met de rechters heeft C aangegeven dat zij het erg vervelend vindt dat zij geen gesprekken meer kan hebben met haar psycholoog ... (naam verweerster). De vader heeft een klacht tegen deze psycholoog ingediend omdat zij C zonder zijn toestemming als gezaghebbende ouder behandelde en hem geen informatie verstrekke. Op de zitting is met de ouders en professionals besproken dat het voor C belangrijk is dat zij weer hulp krijgt van een psycholoog. De vader heeft ter zitting ingestemd met behandeling van de psycholoog onder de voorwaarde dat hij informatie daarover krijgt.

(...)

III De klacht

De klacht houdt in, zakelijk weergegeven, dat verweerster in strijd met de Beroepscode heeft gehandeld omdat zij:

1. de dochter van klager in behandeling heeft genomen zonder zijn toestemming;
2. een speculatieve brief heeft opgesteld.

Klager stelt hiertoe dat verweerster zijn dochter amper kent en dat zij niet op de hoogte is van de diverse factoren die een belangrijke rol spelen in haar leven en emoties. Klager is van mening dat hij in de brief van verweerster als ouder wordt zwart gemaakt.

IV De reactie van verweerster

Verweerster heeft primair aangevoerd dat klager geen belang meer heeft bij de klacht nu hij blijkens de beschikking van de rechtbank specifiek heeft ingestemd met haar hulp aan de dochter.

Verweerster heeft subsidiar de klacht gemotiveerd betwist.

Voor zover van belang voor de beoordeling van de klacht zal daarop in het onderstaande nader worden ingegaan.

V De overwegingen van het College

Primair:

V.1. Het College van Toezicht zal nu eerst het primaire verweer behandelen dat klager geen belang (meer) zou hebben bij behandeling van de klacht.

Artikel 2.1.3 van het Reglement voor het Toezicht (RvT) luidt als volgt:

1. *“Het College van Toezicht neemt geen klacht in behandeling als de klager daarbij geen belang heeft, tenzij naar het oordeel van het College behandeling van de klacht in het belang is van de psychologie of de psychologiebeoefening.*
2. *Klager wordt geacht belang te hebben wanneer hij voldoet aan de begripsomschrijving van de betrokkene zoals vastgelegd in de Beroepscode voor psychologen.”*

Artikel 1.2 van de Beroepscode luidt als volgt:

“ 1.2. De betrokkene

Elke persoon die direct of indirect is betrokken bij het beroepsmatig handelen van de psycholoog of die daardoor in zijn belangen wordt geraakt; zoals de cliënt, de partner en naaste verwanten van de cliënt, de opdrachtgever, collega, student, proefpersoon, et cetera.”

V.2. Het College oordeelt dat klager in zijn klacht kan worden ontvangen. Gelet op de tekst van artikel 2.1.3 lid 2 RvT in samenhang met artikel 1.2 van de Beroepscode moet worden geconcludeerd dat klager betrokkene is in de zin van de code. Hij is als vader van C immers (in)direct betrokken bij het beroepsmatig handelen van verweerster en wordt daarnaast in zijn belangen geraakt doordat zij de brief van 7 september 2022 heeft opgesteld. Dat klager, zoals verweerster heeft aangevoerd, ter zitting bij de rechtbank onder voorwaarde akkoord is gegaan met (verdere) behandeling van zijn dochter door verweerster, maakt dit niet anders.

Subsidiar:

V.3. Bij de inhoudelijke behandeling van de klacht, waar het College nu aan toe komt, gelden de volgende uitgangspunten:

Bij de tuchtrechtelijke toetsing van professioneel handelen gaat het er niet om of dat handelen beter had gekund, maar om het beantwoorden van de vraag of de psycholoog de zorgvuldigheid heeft betracht die van een redelijk handelend en redelijk bekwaam psycholoog kan worden verwacht door te handelen naar de Beroepscode.

V.4. Het College is van oordeel dat verweerster de artikelen 41 en 51 van de Beroepscode heeft overtreden. Daarom zal de klacht gegrond worden verklaard. Hieronder zal uitgelegd worden waarom.

V.5. Het eerste klachtonderdeel bevat het verwijt van klager dat verweerster hem als vader van een dochter van 13 jaar vóór aanvang van de behandeling geen toestemming daarvoor heeft gevraagd.

Artikel 7 van de Beroepscode gaat over de minderjarige cliënt.

Dat artikel luidt (voor dit geval) als volgt:

"(...)

Heeft een cliënt de leeftijd van 12 jaar maar nog niet die van 16 jaar bereikt dan komt de psycholoog de uit de beroepscode voortvloeiende verplichtingen na jegens de cliënt, alsmede jegens diens/de wettelijk vertegenwoordigers.

"(...)"

Hieruit blijkt dat bij de behandeling van jongeren tussen 12 en 16 jaar, de zogenaamde "16-minners", dubbele toestemming van zowel de jongere als de ouders is vereist.

Uit het verweer op dit punt blijkt niet dat verweerster voor aanvang van de behandelrelatie zich op de hoogte heeft gesteld van de situatie omtrent het gezag wat betreft de dochter. Dat de dochter bij de intake meteen heeft gezegd dat zij geen contact met vader wilde en hem ook op geen enkele manier bij de behandeling wilde betrekken maakt niet dat alleen hierom al geen toestemming voor behandeling meer aan vader behoefde te worden gevraagd.

Wel is het zo dat indien blijkt dat de behandeling kennelijk nodig is om ernstig nadeel voor dochter te voorkomen een uitzondering op de hoofdregel van dubbele toestemming kan worden gemaakt. Aan dit vereiste van ernstig nadeel worden echter stringente eisen gesteld. Voorkomen moet worden dat de behandeling wordt uitgevoerd louter en alleen omdat de psycholoog dat geïndiceerd acht.

Verweerster heeft zich er in dit kader op beroepen dat zij als professional heeft gehandeld in "het belang van het kind", hetgeen zij verplicht is te doen. En verder dat haar bij de intake duidelijk werd dat de situatie zeer acuut en dreigend was met een meisje dat automutileerde en dreigde met suïcide.

Hoewel het begrijpelijk is dat verweerster hiervan onder de indruk was, is het als professional eveneens van belang in een zo'n geval objectief en onafhankelijk op te kunnen blijven treden. Uit het verweer of bijvoorbeeld uit in het dossier gemaakte aantekeningen (die niet zijn overgelegd) is niet duidelijk geworden of verweerster wel expliciet stil heeft gestaan bij het nadeelsvereiste en wat haar afwegingen zijn geweest toch tot behandeling van de dochter over te gaan. Verweerster kan de hierin door haar beroepsmatig gemaakte keuzes naar het oordeel van het College dus onvoldoende verantwoorden. Hiermee is artikel 41 van de Beroepscode overtreden.

Klachtonderdeel 1 is dus gegrond.

V.6. Klachtonderdeel 2 betreft de (inhoud van de) door verweerster op verzoek van de dochter opgestelde brief d.d. 7 september 2022 zoals overgelegd door klager en geciteerd onder 1f.

Het College is van oordeel dat verweerster als zorgvuldig handelend beroepsbeoefenaar die brief in deze vorm niet had mogen afgeven aan de dochter en haar moeder.

Er is sprake van een verklaring over het psychisch functioneren van een eigen cliënt.

Het NIP raadt het afgeven van dergelijke verklaringen door behandelend psychologen uitdrukkelijk af indien daarmee een juridisch of materieel belang is gemoeid:

<https://psynip.nl/wp-content/uploads/pdfs/Waarom-een-behandelend-psycholoog-geen-verklaring-afgeeft.pdf>

Wel kan feitelijke informatie vrij van waardeoordelen door de psycholoog worden verstrekt. Dit wordt door het NIP geadviseerd omdat de psycholoog geen belangenbehartiger is en moet voorkomen in een belangenconflict betrokken te raken waar hij als behandelaar buiten staat. Door een dergelijke verklaring af te geven kan immers gemakkelijk rolvermenging in de zin van artikel 51 van de Beroepscode optreden. In de behandelrelatie moet de verbetering van het psychisch welbevinden van de cliënt altijd voorop staan.

Dat in dit geval niet verweerster de brief heeft verzonden aan de rechter in U maar moeder, zoals verweerster nog aanvoert, leidt niet tot een ander oordeel. Duidelijk is dat verweerster als behandelend psycholoog van de dochter op de hoogte was van de procedures die reeds jarenlang werden gevoerd door de ouders over de mogelijk gedwongen terugkeer van de dochter naar U. Daarmee had verweerster kunnen weten dat de door haar opgestelde brief met als aanhef "to whom it may concern" zeer waarschijnlijk zou worden gebruikt in die strijd. In de brief is ook geen enkele restrictie opgenomen over het gebruik daarvan, integendeel de brief is gericht aan eenieder die het aangaat.

De brief bevat bovendien, anders dan verweerster heeft aangevoerd, niet alleen feitelijke informatie van de dochter maar ook een professioneel oordeel van verweerster over de psychische toestand van de dochter en de ontstane situatie, waarbij overigens opvalt dat de onderbouwing van dat oordeel ontbreekt. Verweerster heeft immers in die brief – voor zover hier van belang - vermeld dat:

"To force her to return will lead to long term psychological damage, slow the school progress and create major risks to her mental health." En ook: "Given my experience in diagnosing and working with expatriates in the Netherlands, and my experience in the field of clinical psychology and psychosomatic and depth psychotherapy, I can confirm that C is no longer able to bear the pain of feeling forced to live in U."

De slotsom

Uit het voorgaande volgt dat de klacht gegrond is.

Het College is van oordeel dat aan verweerster de maatregel van waarschuwing moet worden opgelegd. Al jaren is duidelijk dat in dit soort precare kwesties richtlijnen en adviezen dienen te worden opgevolgd die te vinden zijn op de website van het NIP en verweerster had zich daarvan bewust moeten zijn.

VI De beslissing

Het College van Toezicht:

- verklaart de klacht gegrond als voormeld;
- waarschuwt verweerster.

Aldus gewezen en verzonden op 20 juli 2023,

door:

mr. C.M. Berkhout, voorzitter,
mr. E.A.M. Driessen, secretaris,
drs. H. Geertsema,
F. Verkaik, MSc,
Drs. A. Wensing-Kruger,
leden

en ondertekend door de voorzitter,

w.g. C.M. Berkhout